द्यम्बरशय्यासनाभरणादयः सर्व एव कामदुघा नदाः कुमुदाग्रात् पतन्तस्तमुत्तरेणेलावृतमुपयोजयन्ति । यानुपजुषाणानां न कदाचिदपि प्रजानां वलीपलितक्लमस्वेददौर्गन्ध्यजरामयापमृत्युशीतोष्णवैवर्ण्योपसर्गादयस्तापविशेषा भवन्ति । यावज्जीवं सुखं निरतिशयमेव कुरङ्गकुररकुसुम्भवैकङ्कत्रिकूटशिखरपतङ्गरुचकनिषधशितिवासःकपिलशङ्खवैदूर्य्यजारुधिहंसर्षभनागकुञ्जरनीरदादयो गिरयो मेरोः कर्णिकाया इव केशरभूतामूलदेशे परित उपक्लृप्ताः ॥ २३ ॥ जठर देवकूटौ मेरुं पूर्वेणाष्टादशयोजनसहस्रमुदगायतौ द्विसहस्रपृथूत्तुङ्गौ भवतः । एवमपरेण पवनपारिपात्रौ दक्षिणेन कैलासकरवीरौ प्रागायतौ । एवमुत्तरतः त्रिशृङ्गमकरौ अष्टाभिरेभिः परिष्कृतोऽग्निरिव परितश्चकास्ति काञ्चनगिरिः । मेरोर्मूर्द्धनि भगवत आत्मयोनेर्मध्यत उपक्लृप्तां पुरीमयुतयोजनसाहस्रीं समचतुरस्रां शातकौम्भीं वदन्ति ॥ २४ ॥ तामनुपरितो लोकपालानामष्टानां यथादिशं यथारूपं तुरीयमानेन पुरोऽष्टावुपक्लृप्ताः" ॥ २५ ॥ ६अ०

"तत्र चतुर्द्धा विभज्यमाना चतुर्भिर्नामभिश्चतुर्दिशमभिस्यन्दती नदनदीपतिमेवाभिनिविशति । सीताऽलकनन्दा वङ्क्षुर्भद्रेति ॥७॥ सीता तु ब्रह्मसदनात् केशराचलादिशिखरेभ्योऽधोधः प्रस्रवन्ती गन्धमादनमूर्द्धसु पतित्वान्तरेण भद्राश्वं वर्षं प्राच्यां दिशि क्षारसमुद्रमभिप्रविशति ॥८॥ एवं माल्यवच्छिखरान्निष्पतन्ती तत उपरतवेगा केतुमालमभि वङ्क्षुः प्रतीच्यां दिशि सरित्पतिं प्रविशति ॥९॥ भद्रा चोत्तरतो मेरुशिरसो निपतिता गिरिशिखराद्गिरिशिखरमतिहाय शृङ्गवतः शृङ्गादवस्यन्दमाना उत्तरांस्तु कुरूनभित उदीच्यां दिशि लवणार्णवं प्रविशति ॥१०॥ तथैवालकनन्दा दक्षिणेन ब्रह्मसदनाद्बहूनि गिरिकूटानि अतिक्रम्य हेमकूटहिमकूटान्यतिरभसतररंहसा लुठन्ती भारतमभि वर्षं दक्षिणस्यां दिशि लवणजलधिमभिप्रविशति ॥११॥ अन्ये च नदानद्यश्च वर्षे वर्षे सन्ति बहुशोमेर्व्वादिगिरिदुहितरः शतशः । "अत्रापि भारतमेव वर्षं कर्मक्षेत्रम् ॥१२॥ अन्यान्यष्टवर्षाणि स्वर्गिणां पुण्यशेषोपभोगस्थानानि भौमस्वर्गपदानि व्यपदिशन्ति" ॥ १३ ॥ १७अ०

"भारतेऽप्यस्मिन्वर्षे सरिच्छैलाः सन्ति बहवः ॥ १६ ॥ मलयो मङ्गलप्रस्थो मैनाकस्त्रिकूट ऋषभः कूटकः कोल्लः सह्यो देवगिरिऋष्यमूकः श्रीशैलो वेङ्कटो महेन्द्रो वारिधारो विन्ध्यः शक्तिमानृक्षगिरिः पारिपात्रो द्रोणश्चित्रकूटो गोवर्द्धनो रैवतः ककुभो नीलो गोकामुख इन्द्रकीलः कामगिरिरिति चान्ये च शतसहस्रशः शैलास्तेषां नितम्बप्रभवा नदा नद्यश्च सन्त्यसंख्याताः ॥१७॥ एतासामपो भारत्यः प्रजा नामभिरेव पुनन्तीनामात्मानं चोपस्पृशन्ति । चन्द्रवशा ताम्रपर्णी अवटोदा कृतमाला वैहायसी कावेरी वेन्ना पयस्विनी शर्करावर्त्ताऽङ्गभद्रा कृष्णवेन्ना भीमरथी गोदावरी निर्व्विन्ध्या पयोष्णी तापी रेवा सुरसा नर्म्मदा चर्म्मण्वती अन्धः शोणश्च नदौ महानदी वेदस्मृतिः ऋषिकुल्या त्रिसामा कौशिकी मन्दाकिनी यमुना सरस्वती दृषद्वती गोमती सरयूरोधवती सप्तवती सुषमा शतद्रूश्चन्द्रभागा मरुद्वृधा वितस्ता असिक्नीविश्वेति महानद्यः ॥१८॥ अस्मिन्नेव वर्षे पुरुषैर्लब्धजन्मभिः शुक्ललोहितकृष्णवर्णेन स्वारब्धेन कर्मणा दिव्यमानुषनारकगतयो बह्व्य आत्मन आनुपूर्व्येण सर्वा ह्येव सर्वेषां विधीयन्ते । यथावर्णविधानमपवर्गश्च भवति" ॥२०॥ १९अ०

"जम्बुद्वीपस्य च राजन्नुप द्वीपानष्टौ ह्येके उपदिशन्ति । सगरात्मजाश्चाश्वान्वेषण इमां महीं परितो निखनद्भिरुपकल्पितान् । तद्यथा स्वर्णप्रस्थश्चन्द्रशुक्ल आवर्त्तनो रमणको मन्दहरिणः पाञ्चजन्यसिंहलोलङ्केति" २०अ०। अत्रत्य जनपदाश्च जनपदशब्दे उक्ता । भा० भी० ९ अ० । जम्बुद्वीपस्य नदीभेदा उक्ता यथा ।

"आर्य्या म्लेच्छाश्च कौरव्य ! तैर्मिश्राः पुरुषा विभो ! । नदीं पिबन्ति विपुलां गङ्गां सिन्धुं सरस्वतीम् । गोदावरीं नर्मदाञ्च बाहुदां च महानदीम् । शतद्रूं चन्द्रभागाञ्च यमुनाञ्च महानदीम् । दृषद्वतीं विपाशाञ्च विपापां स्थूलवालुकाम् । नदीं वेत्रवतीञ्चैव कृष्णवेन्नाञ्च निम्नगाम् । इरावतीं वितस्ताञ्च पयोष्णीं देविकामपि । वेदस्मृतां वेदवतीं त्रिदिवामिक्षुमालवीम् । करीषिणीं चित्रवहां चित्रसेनाञ्च निम्नगाम् । गोमतीं धूतपापाञ्च गण्डकीञ्च महानदीम् । कौशिकीं निश्चितां कृत्यां निचितां लोहतारिणीम् । सरयूञ्च रहस्यां च शतकुम्भां तथैव च । चर्मण्वतीं चन्द्रभागां हस्तिसोमां दिशं तथा । शरावतीं पयोष्णीञ्च परां भीमरथीमपि । कावेरीं चुलकाञ्चापि वेणां शलबलामपि । नीवारां महिताञ्चापि सुप्रयोगां जनाधिप ! । पवित्रां कुण्डलां सिन्धुं राजनीं पुरमालिनीम् । पूर्व्वाभिरामां वीराञ्च भीमामोघवतीं तथा । पलाशिनीं पापहरां महेन्द्रां पाट-